

Neka krizna obilježja našega vremena – izazov posvećenom životu i HKVRPP

Izvorni znanstveni rad

Uvodne napomene

Malo sam preinačio naslov zadane mi teme. Učinio sam to s ciljem koncentracije na izazove današnjice HKVRPP-a i s težištem na obilježja – izazove ovog vremena.

Koliko god današnjica izgledala „crno“, ona ostaje „izazov“ za osobe koje su u vremenu snagom vrhunaravnog poziva kako bi to vrijeme prožele vrijednostima evandeoske novosti i tako ga pretočile u tijek vječni koji ne poznaje povijest. Stoga ovo naše „danas“ mora postati „izazov“ bilo identitetu bilo poslanju osoba i zajednica posvećenog života, jer identitet „posvećenih“ svjedočki je oblik poslanja; odnosno poslanje je autentična življenost identiteta posvećenosti u svojem vremenu.

Ne ću ulaziti u povijest HKVRPP, jer je o. Ljudevit Maračić temeljito prikazao kako je ona nastajala te kako su izrastala i dozrijevala njezina dva „entiteta“ (ženski i muški) redovničke stvarnosti, a danas se predstavljaju Crkvi i javnosti pod zajedničkim nazivom HKVRPP. Zanimljivo je također uočiti i čuti osobito „povijesne zao-krete“ što su ih Konferencija i Unija morale učiniti ponukane zahtjevom dozrijevanja svijesti o cjelovitoj ulozi i raznolikim oblicima prisutnosti i poslanja redovništva u Crkvi i svijetu našega vremena. Ta bi nam pasivizirana ili aktivirana dinamika zbivanja uvelike trebala pomoći u objektivnijem sagledavanju i razumijevanju ovoga „sada“ bilo redovništva bilo HKVRPP.

Raduje me, također, činjenica da je poštovana č. majka Katarina Maglica prihvatila obradbu teme s posebnom pozornošću na ženske osobe i zajednice posvećenog života. To ne znači da ću ja govoriti o muškim osobama i zajednicama. To znači da će moj osvrt biti „globalan“ (odnosno sveobuhvatan), a uključuje osobe i zajednice posvećenog života kao su-bitnu stvarnost Crkve pred obilježjima vremena koja nas dodiruju. Tako će se moja obradba odnositi na Crkvu kao cjelinu, a posebno na redovništvo kao njezinu nutarnju „stražu“ u vremenu.

Temu sam podijelio na četiri cjeline: 1. Statutarna briga HKVRPP za osobe i zajednice posvećenog života; 2. Globalno stanje našega vremena, osobito neka obilježja koja mogu biti izazov redovničkom promišljanju i promišljanju Crkve u cjelini;

3. Presjek stanja u našem redovništvu u ovom vremenu; 4. Neodgodivi izazovi za HKVRPP i posvećeni život.

1. Statutarna briga HKVRPP za osobe i zajednice posvećenog života

Nalazim dva polazišta za razvoj teme:

Prvo, kao što rekoh u uvodnoj misli, današnje vrijeme (Crkve i svijeta) jest izazov redovništvu, pa stoga i HKVRPP-u kao tijelu koje strukturalno objedinjuje zajednice posvećenog života;

Drugo polazište jest ona nepredvidiva i sretna budućnost koja će nastati kao nova svijest i oblik nove prisutnosti, a bitno će biti uvjetovana smjelošću osoba i zajednica posvećenog života na izazove koje će dinamika karizme od nas tražiti za rane našeg vremena. Obadva su polazišta u poveznici s HKVRPP, jer ona postoji radi važnih „svrha“ koje iziskuje stanje i perspektiva redovničkog života i njegove sveukupne prisutnosti u Crkvi i u svijetu.

Statuti HKVRP (oslanjajući se na *CIC* kan. 708 i *PC* 23) u čl. 1 iznose „smisao“ HKVRP izražen kroz četiri dimenzije:

1. „Zajedničko i potpunije postizanje svrha pojedinih redovničkih ustanova“ (*ulog u zajedništvo radi punijeg ostvarenja karizme*);
2. „Razmjena mišljenja o zajedničkim poslovima“ (*zajedničko traženje kako zna-kova vremena, tako i odgovora na njih*);
3. „Zajednička suradnja s Hrvatskom biskupskom konferencijom“ (živjeti kao odgovorni dio Crkve i ozbiljno njegovati duh traženja i suradnje s onima koji imaju apostolsko naslijeđe u Crkvi);
4. Suradnja s „pojednim biskupima“ (*spuštanje karizme na konkretni teren uo-čavajući i poštujući konkretnu potrebu mjesne Crkve*).

Prve dvije statutarne dimenzije (razmjena mišljenja i zajedničko traženje) odnose se na angažman Konferencije glede prisutnosti, djelovanja, duhovno-karizmatiskog bogatstva osoba posvećenog života čiji predstavnici čine Konferenciju: Ona je okrenuta sebi kao „tijelu“ u Crkvi. Konferencija u toj ulozi iščitava mogućnosti i uočava trenutke u kojima treba prepoznati „prolazak“ Duha kako bi se ostvarila „svrha“ redovničkih zajednica, ali i postiglo određeno suglasje glede zajedničkih poslova. U tim prvim dvjema dimenzijama naglašavam ono što sâm tekst naglašava: „zajedničko i potpunije postizanje svrha pojedinih redovničkih ustanova“.

Konferencija, dakle, vidi sebe kao učinkovitu i neupitnu „medijaciju“ svake redovničke zajednice u odnosu na svoj cilj. Konferenciji stoga ne će biti tuđe uočiti krize i pozitivne korake u različitim zajednicama i zauzeti adekvatan stav u odnosu na eventualnu podršku

odnosno promjenu. Važno je to znati kako ne bismo uveli i usvojili stav nezainteresiranosti za „dvorište“ druge zajednice i tako bili uvjereni da je naše ponašanje u skladu s čl. 5 Statuta, jer „ne-miješati“ se nije isto kao ne biti zainteresirani i ne pružiti onu pomoć koju Konferencija može pružiti. Pružiti pomoć zajednicama koje su preuzele određene inicijative, ili se nalaze u određenim poteškoćama življenja temeljnog opredjeljenja, diskretna je statutarna dužnost Konferencije. To se može odnositi kako na aktivnosti, tako i na temeljno obilježje kontemplativnosti određenih zajednica kao svrhe njihova postojanja.

Dok se, dakle, prve dvije dimenzije (razmjena mišljenja i zajedničko traženje) odnose na unutarnji međuodnos, druge dvije (suradnja s HBK i suradnja sa svakim biskupom) usmjeruju Konferenciju na *Mutuae relationes* između HKVRPP i HBK te biskupa pojedinačno. Predmet intenzivnijeg razmišljanja na svim relevantnim razinama Crkve: od Kongregacije za osobe posvećenog života i Institute apostolskog života preko biskupskih konferencija (kod nas HBK) i HKVRPP, o čemu se naša Konferencija nedavno i očitovala. O ovim drugim dvjema dimenzijama ne ću u ovom predavanju govoriti.

Izričitije određivanje naravi prvih dviju dimenzija „svrhe“ Konferencije (u odnosu prema zajednicama koje ju tvore) nalazimo u Statutima, članak 6, koji navodi 9 „osobitih zadataka Konferencije“:

1. zadatak HKVRPP-a: „*izražavanje zajedništva* redovničkih ustanova i traženje načina za njegovo jačanje, poštujući ih cijeneći vlastitost svake karizme“;
2. zadatak: „*promicanje posvećenog života* u Crkvi i društvu“;
3. zadatak: „*promicanje zajedničkih* apostolskih i karitativnih djelatnosti redovničkih ustanova kojima će se pridonositi dobru Crkve i njezinoj obnovi“;
4. zadatak: „*rješavanje pitanja* koja su zajednička redovnicima u Republici Hrvatskoj“;
5. zadatak: „*upoznavanje redovnika* s crkvenim dokumentima koji se na njih odnose i promicanje njihove duhovne obnove“;
6. zadatak: „*održavanje* čistih i redovitih kontakata s Kongregacijom“;
7. zadatak: „*održavanje* aktivnog odnosa punog povjerenja s HBK (vidi VC 53)“;
8. zadatak: „*suradivanje i promicanje* solidarnosti s konferencijama viših redovničkih poglavara drugih zemalja“;
9. zadatak: *nastojanje* da se na području Republike Hrvatske i među hrvatskom dijasporom ravnomjernije raspodijele poslenici evanđelja“ (usp. PC 23).

Svi nabrojeni zadatci imaju svoj već spomenuti „regulativni“ članak 5, koji određuje narav i domet djelovanja Konferencije, a on glasi: „*Konferencija se ne miješa u unutarnji život i djelatnost redovničkih ustanova, poštujući njihovu samostalnost*“.

2. Globalno stanje našega vremena: neka obilježja - izazov redovničkom promišljanju i promišljanju Crkve u cjelini

Konferencija se po svojoj „svrsi“ okreće ne samo na postojeće stanje redovništva, nego i na njegov razvoj u budućnosti. Predmet su njezine brige osobe i zajednice posvećenog života u vremenu.

Sada ćemo promotriti „stanje“ našeg vremena da bismo vidjeli kako ono uvjetuje i stanje redovničkog „sada“. Slijedit ćemo pouzdane pokazatelje dokumenata Crkve o toj temi s nadom uočavanja dobrih polazišta za kvalitetniju prisutnost posvećenog života u Crkvi i u svijetu danas.

2.1. Neka obilježja i zahtjevi sadašnjeg stanja našega svijeta i vremena

Dokumenti crkvenog Učiteljstva u zadnjih 20 godina nude nam kontinuirano i intenzivno činjenice već dogođenih i pokazatelje predvidivih promjena koje nisu beznačajne za Crkvu u cjelini i za njezine sastavnice pojedinačno. Tako dokument Kongregacije za katolički odgoj: *Razmišljanje i usmjerenje. Posvećene osobe i njihovo poslanje u školi*¹, govori kako je okus „novosti vremena“ već stvaran te kako danas valja naglasiti činjenicu da „novost vremena“ zahtijeva i „novost posvećenosti“. Istovremeno se naglašava nužnost „kontinuiteta“ nauka II. vatikanskog koncila kao i sklad s naukom crkvenog Učiteljstva, osobito s onim dokumentima koji ovu tematiku izričitije obrađuju (1982.).

Na temelju navedenog dokumenta Kongregacije, kao i niže navedenih dokumenata² što ih je Crkva uputila osobama i zajednicama posvećenog života, osobito povodom Godine posvećenog života, smijemo „iskoristiti“ ovaj susret kao mjesto preispitivanja shvaćanja i razumijevanja posvećenog života u kontekstu vremena i Crkve.

¹ Dokument potpisan 28. listopada 2002.

² Usp. VI. poglavlje dogmatske konstitucije II. vatikanskog koncila *Lumen gentium*: „Redovnici“; Dekret *Perfectae caritatis*; Dekret II. vatikanskog koncila *Christus Dominus*, br. 4. *Redovnici*; Smjernice za odnose biskupa i redovnika Kongregacije za redovnike i Kongregacije za biskupe *Mutuae relationes* (1978.); Posebno mjesto zauzima dokument Kongregacije za posvećeni život i družbe apostolskog života *Bratski život u zajednici*, br. 60-67. (1994); Pobudnica Ivana Pavla II. *Vita consecrata* (1996.); Uputa Kongregacije za ustanove posvećenog života i apostolskog života o kontemplativnom životu i klauzuri *Verbi Sponsa* (13. svibnja 1999.); Uputa Kongregacije za ustanove posvećenog života i udruge apostolskog života *Faciem tuam (Služenje autoriteta i poslušnost)*, 11. svibnja 2008.; *Spontani govor* Sv. Oca na Generalnoj skupštini održanoj u Rimu od 27.- 29. studenoga 2013., zabilježen je u: *Civiltà Cattolica*, 4. siječnja 2014.; Apostolska pobudnica pape Franje *Evangeliū gaudium* (2014.); Apostolsko pismo pape Franje *Svima Posvećenima* okolnošću Godine posvećenog života (21. studenoga 2014.); dva dokumenta Kongregacije za posvećeni život i ustanove apostolskog života u svrhu Godine posvećenog života: *Rallegratevi i Scrutate* (2014.); Apostolska konstitucija pape Franje *Vultum Dei quaerere* o ženskim kontemplativnim zajednicama (22. srpnja 2016.).

2.2. Neki pokazatelji novosti europskog svijeta kao prostora življenja i poslanja osoba posvećenog života

Apostolska pobudnica Ivana Pavla II. *Ecclesia in Europa*³ govori o „brojnim i zabrinjavajućim znakovima koji na početku III. tisućljeća uznemiruju vidokrug europskog kontinenta koji, iako u punom posjedu mnoštva znakova vjere i svjedočenja kao i slobodnijeg i objedinjujućeg okvira ljudskog suživota, osjeća svu zarobljenost koju je stara i novija povijest rodila u najdubljim žilama njezinih naroda, nerijetko rađajući razočaranja“.

Polazeći od ovog dokumenta uočavamo stanja svijeta u kojem živimo kao i način kako se postaviti u odnosu na njegove „izazove“. Ovdje ću navesti bitne elemente u kojima prepoznamo i svoj udio, ali i pozvanost na stvaranje drukčijeg svijeta koji će svoju novost temeljiti ne na prošlosti kao strukturi, nego na Evanđelju kao trajnoj novosti i u svakom vremenu. Postsinodalna apostolska pobudnica navodi sljedeće pokazatelje stanja, odnosno izazove:

1. pokazatelj: Prije svih drugih, navodim onaj što ga Postsinodalna apostolska pobudnica stavlja na prvo mjesto: gubitak kršćanskog pamćenja i baštine. Naravno, ovo nikad nije samo: redovito ga prati neki oblik praktičnog religioznog agnosticizma i indiferentnosti, tako da mnogi stanovnici Europe žive kao da im ranija zemlja nije bila duhovna, pa izgledaju kao baštinici koji su postali raspikuće očevine koju im je povijest predala. Ovo se stanje koristi na razini političke i ekonomske moći kako bi se Europi dalo lice koje isključuje naslijeđe kršćanske „duše“ temeljeći prava ljudi i naroda bez ucjepljenja u panj što ga je iznjedrila kršćanska žila kucavica.⁴

2. pokazatelj: Gubitak kršćanske memorije i baštine praćen je (drugim pokazateljem), a to je jedna vrsta *straha pri sučeljavanju s budućnošću*, zato je slika sutrašnjice vrlo blijeda i nesigurna. Apostolska konstitucija kaže da se suvremeni čovjek „više boji nego li čezne za budućnošću“⁵. Strah o kojem je riječ plod je nutarnje praznine koja pritišće mnoge osobe, gubi se smisao života, čija je neposredna posljedica dramatični pad nataliteta, pad zvanja za posvećeni život, muka ili čak odbacivanje izbora nekog trajnijeg oblika života i poziva.

3. pokazatelj: Svjedočimo sve raširenijoj *fragmentaciji egzistencije*⁶ u kojoj se jako doživljavaju usamljenosti, razne podjele i protivljenja. Među ostalim pokazateljima nalazimo obiteljske i bračne krize, pa i samo poimanje braka i obitelji. Nisu zanemarive pojave raznih konflikata etničke, religijske i svjetonazorske

³ Postsinodalna Apostolska pobudnica Ivana Pavla II. *Ecclesia in Europa*, potpisana 28. lipnja 2003. (Pobudnica se odnosi na Sinodu od 23. listopada 1999.)

⁴ Usp. br. 7.

⁵ Usp. br. 8.

⁶ Usp. br. 8.

naravi. Nije zanemariva pojava osobnog i kolektivnog egoizma koji pojedince i skupine zatvara u njih same. Globalizacija, tako, umjesto jačeg okupljanja ljudi i interesa, sve više razdvaja, stvara „klanove“ i nameće interese jakih skupina na uštrb jedinstva ljudi i prava podređenih.

4. pokazatelj: Individualizam u usponu - *solidarnost u padu*. Ovo se pravilo potvrđuje i u našem neposrednom okruženju: unatoč nastojanju i odličnom zalaganju određenih skupina (osobito dobrovoljačkih), zamjetno pada osjećaj solidarnosti, jer sve više je osamljenih prepuštenih vlastitoj nemoći i bez ikakve „daske“ spasa. Na zasjedanju Vojnog odbora NATO saveza održanog u Splitu (16.-18. rujna 2016.), predsjednica Republike Hrvatske gospođa Kolinda Grabar Kitarović u svojem obraćanju sudionicima odbora sugerirala je odgovor na sve veće podjele, konflikte i potraživanja milijuna ljudi, solidarnost.

5. pokazatelj: Korijen gubitka nade nalazi se u *pokušaju usvajanja kao normativne antropologiju bez Boga i bez Krista*⁷. Takvo razmišljanje nužno vodi promatranju čovjeka kao „neupitnog središta stvarnosti, omogućujući mu tako na lažan način da zauzme mjesto Boga i zaboravljajući da nije čovjek koji stvara Boga, nego Bog stvara čovjeka“. Zaborav Boga dovodi do odbacivanja čovjeka i tako se sustavno stvara sve veći prostor za nihilizam na polju filozofije, relativizam na polju spoznaje i morala, pragmatizam i cinični hedonizam na polju oblikovanja svakodnevnog života.

3. Presjek stanja u našem redovništvu u ovom vremenu

Ipak mi se čini da je potrebno, unatoč svoj nemoći, izreći određena zapažanja o stanju naših zajednica danas te ponuditi one elemente za koje držim da bez njih zajednice ne će izdržati napor vremena.

3.1. Neki upitni elementi zapaženi u našim zajednicama danas

Funkcionalna sredenost: mnoge su naše današnje zajednice, što određenim razumijevanjem karizme, što oskudicom njezina razumijevanja i bogatstva, uređene funkcionalno: naglasak je na poslanju, odnosno činjenju (aktivizam) mnogo više nego li na identitetu (svjedočiti posvećenost [evanđeosku novost] osobom i skupinom). Poslanje nerijetko nije usko vezano uz narav i zahtjeve karizme, nego uz određene potrebe Crkve, društva te sklonosti pojedinih osoba u zajednici. Nerijetko su namrli oblici poslanja i nema se snage preispitati njihovu kompatibilnost s bogatstvom karizme koja je dana zajednici za Crkvu u Crkvi.

⁷ Usp. br. 9.

Kanonska uređenost: Sve su naše zajednice kanonski ispravno uređene i u skladu sa Zakonikom crkvenog prava obnovljene. Ipak, u konkretnom obliku i stilu života oskudne su teološkog sadržaja i smisla, a ponekad i bitnih elemenata bez kojih je nezamisliv bilo kakav komunitarni pokušaj premišljanja identiteta i poslanja zajednica u ovom vremenu. Najčešći naši promašaji u organizaciji života zajednica danas čini mi se da bi mogli biti ovi: nedostatak vremena za samoću, za komunitarnu razmjenu darova i vrednovanja stanja zajednice; potom: neizgrađujuća (bezlična i bez okusa vrhunaravnosti) prisutnost i djelovanje redovničkog autoriteta (formalno postoji); na svim razinama se primjećuje: nedostatak eklezijalnog smisla u identitetu i u poslanju; s obzirom na ulogu i korištenje medija: liberalizacija medija i ponekad neodgovorno korištenje (bijeg od sebe i zajednice – karizme); iznad svega zabrinjava: teološka praznina s obzirom na opravdavajući smisao postojanja zajednice; iz čega proizlazi puki ljudski (ne-ljudski) odnos koji se očituje u međusobnoj netrpeljivosti (u najboljem slučaju tolerantnost) članova zajednice, u zavisti i ljubomori, u uskraćivanju potrebne pažnje svim članovima koji tvore zajednicu; ništa manje nije očevidna odsutnost komunitarne svijesti i smisla pripadanja zajednici, iz čega slijedi premala ili nikakva izraženost privrženosti ili pripadnosti zajednici kao tijelu; element koji bi trebao biti u funkciji kreativnosti karizme (personalnost i bogatstvo osobe) pretvara se u individualizirano (individualističko) razumijevanje i primjenu karizme (a to je stoga što nema komunitarnog traženja); u svijetu sve intenzivnijih pomagala komunikacije, naše zajednice su pravi potrebници ljudske riječi i pažnje, jer vlada velika praznina istinske komunikacije; ono što nas jako mora zabrinuti jest stravična odsutnost svijesti o posvećenosti te gotovo bezbrižnost odnosa mojeg postojanja i moje posvećenosti u odnosu na „vrijeme“ (svijet, ljudi) i njegove rane.

Navedeni elementi (funkcionalna uređenost i kanonska sredećenost) uglavnom su zajednički gotovo svim zajednicama posvećenog života u našem redovništvu danas. Neki su negdje naglašeniji, a negdje manje. S obzirom na muško redovništvo, ako ga u njegovim slabim točkama prepoznamo u već nabrojenim oskudicama života, dojam je da postoje sljedeći znakovi slabosti koji ujedno uvjetuju i njegovu učinkovitost, odnosno unutarnju sterilnost:

Višestoljetna **povijesna uvriježenost** kao model života i poslanja danas: kako ovakav pristup Crkvi i vremenu (svijetu) nema potrebe premišljati sebe, on postaje paradigma koja s jedne strane funkcionira (fizička prisutnost), a s druge strane darovno je sterilna (karizmatična neprepoznatljivost). Formacija i „snovi“ budućnosti gotovo da su poistovječeni s oblicima postojećeg života i rada. Tako se događa da „povijest“ uvjetuje stvarnost karizme danas, a to je onda najbolji način da se zatomi govor Duha Svetoga po primljenom daru koji treba oblikovati, uprisutniti i poslati zajednicu unutar Tijela Kristova za svijet.

Nedostatak izdiferenciranog govora „dara“. Zbog ovog nedostatka najčešće se događa sveopća istovjetnost prisutnosti i poslanja naših muških redovničkih zajednica. Ovo dugujemo činjenici naglašenog elementa svećeništva (klerička crta) u muškim redovničkim zajednicama što se iscrpljuje uglavnom pastoralnim praksama koje su jednako žive u samostanskim zajednicama kao i u djelovanju dijecezanskog svećenika. Gotovo da je nestala svijest da je „karizma“ utemeljujući element svih redovničkih zajednica. Želim kazati da je najčešće govor dara ušutkan u muškim redovničkim zajednicama, a eventualno se prepoznaje po nazivu reda (družbe), komunitarnom boravku i redovničkom odijelu gdje se ono još nosi. Sama činjenica da je sve manje braće – redovnika nesvećenika, iako se posve ne treba pridati navedenim pokazateljima, ipak dovoljno govori o onome što „presuđuje“ kad je riječ o zvanjima. Čini se da je Crkvi uskraćen „okus“ karizama koje je ona dobila po redovničkim pozivima. No, nije u tome još sva težina ovog problema: mnogo veći je nedostatak znakovlja po kojem će svijet prepoznati bogatstvo lica Božjega, odnosno izgled povijesnog Krista danas.

Možda nismo svjesni jednog fenomena koji se gotovo uvriježio u razmišljanje, odnosno u postupak strategija muških redovničkih zajednica: **skrivanje komunitarnog iza individualnog**. Rijetko ćemo naći neku našu zajednicu koja je kao takva nositeljica određenog poslanja u kojem se očituje snaga i smisao karizme za Crkvu i svijet. Uglavnom je riječ o „pojedincu“ koji posreduje određene darove (karizme) darovane od Boga za Crkvu našeg vremena, ali te karizme uglavnom nisu one po kojima bi zajednica imala biti prisutna, prepoznata i poslana. Ovdje ne treba utrošiti svoju „eklezijalnost“ u „rušenje“ takvog brata, a niti u „apludiranje“ njegovoj uspješnosti. Pravi oblik „eklezijalnosti“ dara bit će kada zajednica kao takva ponudi inicijativu svojstvenu svojoj pozvanosti: tada ona postaje znakom bogatstva Crkve što ga ona može ponuditi svijetu.

Naravno da svi članovi zajednice ne mogu biti, a niti trebaju biti, izloženi u svijetu kao „genijalci“ karizme, ali se ne može ne prepoznati oskudnost ne samo na razini zajednica nego i pojedinaca koji bi utemeljeni na govoru karizme danas prodirali u područja svojstvena daru zajednice: mladi, svijet znanosti, svijet siromaha u njegovim mnogostrukim oblicima, svijet medija, bitna mjesta formacije i nastajanja čovjeka i društva. Ovo govori da nema izazova na poljima na kojima je suvremeni svijet osjetljiv i očekuje novi govor: kultura, školstvo, stvaranje javnog mentaliteta, veliki problemi svijeta, ratovi i nepravde, razvoj društva i politika itd.

Intelektualna zapuštenost: dojam je da velik dio članova muških zajednica, ako se profesionalno ne bavi poučavanjem, gotovo da ne prati ozbiljnu suvremenu teološku, pastoralnu i duhovnu literaturu, pa gotovo niti službene dokumente Crkve (kao što su apostolske pobudnice, motu proprio itd.). Takav odnos ne samo da onemogućuje osuvremenjenje vlastite teološke izobrazbe, nego pogoduje otvaranju intelektualnog i emotivnog područja redovnika dnevnim „tračevima“, poli-

tičkim prepucavanjima ili se ponekad jednostavno svedu na praćenje „zanimljivih“ TV programa ili ponuda internetskih mreža. Doista je važno da redovništvo koje je posve okrenuto Crkvi kao Tijelu Kristovu, iskreno i s punim naporom prati govor Učiteljstva, preispituje svoje stavove te ih usklađuje sa zahtjevom vremena kako nas Objava i Učiteljstvo uči. Tada ćemo od svakog redovnika moći pouzdano očekivati odgovor na stavove Crkve s obzirom na neka upitna mjesta našeg vremena.

Mnogi uvaženi pratitelji stanja života posvećenih osoba kako u svijetu tako i kod nas, zamjećuju određeni **umor, duhovnu zbunjenost i malaksalost**: nema optimizma u planiranju ni izvršenju; međuljudski odnosi u zajednicama sve su manje komunitarni, a sve više „interesni“; ne uočava se poletan zanos za traženje novih putova prisutnosti kao i evangelizacije o kojoj zadnji pape intenzivno razmišljaju i potiču Crkvu na odvažniji korak u tom pravcu; nema dugoročnije sigurnosti u pozivu, a nedostaje jako svijest o svetosti pozvanosti; budućnost se ne vidi, jer ne postoji „egzistencijalni nemir“ koji je kadar preuzeti rizik nezsigurnoga.

Navedeno stanje djelomično je plod oskudnog i neselektivnog pristupanja zajednici; izvankontekstualna, neodređena i nedorečena formacija članova zajednice (apstraktna i ne uvodi); oskudnost trajne formacije u smislu traženja „govora karizme“ danas; koncentracija trajne formacije gotovo isključivo na „struku“ kao i jednosmjerna naglašenost važnosti „struke“ više nego govora karizme i oblikovanja „nutrine“ koja će dopustiti izražaj karizmi.

Redovničko „sada“ dijelom je dakle uvjetovano, a dijelom stvara rane i nade sadašnjeg čovjeka i svijeta te je neodvojivo od njih, a HKVRPP kao čelna strukturalna ustanova koja predstavlja zajednice posvećenog i apostolskog života u Hrvatskoj nezaobilazno se mora suočiti sa svom složenošću stanja ne samo zajednica posvećenog života, nego i sa stanjem Crkve i svijeta na ovom području.

Svoju obvezu prema svijetu dugujemo činjenici svojeg kršćanskog i posvećenog identiteta po kojem postojimo radi Crkve, a po Crkvi smo poslani u svijet. Stoga nije nevažan naš odnos osoba i zajednica posvećenog života prema Crkvi i svijetu te „vrednotama“ koje u njima prevladavaju, bile one neupitne ili upitne naravi. S tog stajališta, čini nam se uputnim izdvojiti neke „pomake“ (ili promjene) svojstvene vremenu sadašnjeg trenutka s nakanom da se uoče određeni „izazovi“ upućeni HKVRPP i Crkvi u širem kontekstu u duhu nastojanja ispunjenja svoje svrhe kako ju opisuju Statuti.

3.2. Neka od područja i sadržaja odgovora Crkve i posvećenog života

Našoj kulturi treba vjera. Prvo dakle područje našega odgovora jest kultura. Središnja misao crkvenog Učiteljstva s kojom se treba konfrontirati s obzirom na taj „okus novosti vremena“ svakako je ona misao koja ukazuje na bitni nutarnji zahtjev vremena, ali i posvećenosti, da „vjera postane kultura“ (odnosno povijest), jer to je uvjet njezina prihvaćanja i učinka.

Naime, vjera se ne treba percipirati isključivo kao „mislena“ stvarnost, iako ovaj njezin aspekt u današnjoj poljuljanosti temelja svijeta i vrijednosti ne može biti zanemaren. Istovremeno svesti vjeru na isključivo „mislenu“ stvarnost, znači trasirati joj put da bude izvan povijesti i da odražava vrijeme prošlosti. Ona mora postati „življena“ stvarnost, iskustvo snage koja nas nadilazi i koja se razlikuje od svega što „svijet“ može dati. Samo tako vjera će izreći (ali prije toga osmisлити) dotičnu karizmu zajednica, odnosno spasenjsku snagu Crkve danas. Dosljedno toj postavci dokumenti Crkve skreću našu pozornost na potrebu upravo takvog promišljanja vjere s ciljem da ona zadobije svoju „kulturalnu medijaciju“ danas.

Takvim stavom Crkva implicitno poziva osobe posvećenog života da promotre odnos svojeg duhovnog izrastanja s duhovnim izrastanjem drugih, odnosno da „drugi“ budu parametar ostvarenosti vjere na razini osobne i komunitarne egzistencije posvećenih osoba. Mirne duše možemo reći da je riječ o potrebi sagledavanja odnosa „novog vremena“ i „posvećenosti“.

Posljedice ovih postavki možemo svesti na sljedeće važne zahtjeve u odnosu na život posvećenih osoba, odnosno na rad HKVRPP kao krovne ustanove koja objedinjuje sve zajednice posvećenog i apostolskog života, a među svrhama koje smo naveli tematika „zahtjeva“ (izazova) zauzima primarno mjesto te ih navodim sljedećim redom:

Kultura je sekularna. Sekularnost svijeta naš je realizam. Zato je doista nezaobilazno da mentalno i emotivno uvažimo realizam kao jedan od presudnih čimbenika ispravnog postavljanja, življenja i svjedočenja posvećenih osoba: iako je sve što nas okružuje trag i govor „svetoga“ (Pavao: sve je za njega... On je prvorodenac; papa Franjo u „Laudato si“), ipak to ne znači da svijet u kojem živimo i vrijednosti koje svijet živi ižaravaju tu svetu stvarnost. Moramo se definitivno pomiriti s činjenicom (realizam) da je naš svijet „sekulariziran“ svijet, a to prije svega znači da u njemu zakoni, normativni akti, vrednote i ambijent i sve što nas okružuje nema obilježje „sakralnoga“ što ga je nekada imalo i time uvelike pridonosilo formiranju javnog mnijenja kao i uspostavi i prihvatu vrednota.

Ustvari „miris“ sekulariziranog svijeta miris je samodostatnog i samosmišlenog svijeta koji tolerira različitost poimanja, ali mu ne daje prostora da se razvija, a još manje da eventualno substituirati njegovu sekularnost. U tome je tzv. „pluralnost“ ovoga svijeta: dopušta ti da budeš i da živiš po svojem duhovnom i vjerskom nahođenju, ali ti ne dopušta da svojim svjetonazorom zauzmeš poziciju eventualnog „uporišta“ u važnoj strukturi svijeta ili da snagom svojeg uvjerenja postavljaš općevažeće temelje za gradnju drukčijeg svijeta.

Ponuda karizme u takvom svijetu – biti s drugima. Ovo zahtijeva prijelaz

od individualiziranog osobnog ili komunitarnog promišljanja vlastitog smisla, poslanja i oblika djelovanja, nužno je prijeći na već više puta naglašeno načelo sa strane crkvenog Učiteljstva: promišljati i promišljati sebe i poslanje te djelovati s drugima: karizma je, naime, uvijek dar za druge; karizma, bez obzira na to koja obilježja ona imala, ne dopušta razdvajanje od sredine (ljudi), a još manje odvajanje od nje.

Na cijeni je egzistencijalnost. To znači da je neodgodivo za zajednice posvećenog života usredotočiti se na *jasan i egzistencijalan odgovor* na pitanja sadašnjih generacija što doista zahtijeva poznavanje sadašnje generacije i traženje adekvatnog načina da joj ponudimo evanđeosku novost.

Kao posljedica takvog stanja našega vremena, javljaju se određeni znakovi koji nam detaljnije otkrivaju pravo lice vremena i njegovih potreba (zahtjeva, izazova). Tako već citirana Postsinodalna apostolska pobudnica Ivana Pavla II. *Ecclesia in Europa*, snagom svoje racionalnosti i autoriteta obvezuje prije svega sve osobe i zajednice posvećenog života, a onda i HKVRPP na detaljnije proučavanje vremena i njegova odnosa prema posvećenom životu, ističući kako je „žurna i nužna nova evangelizacija“ koja se ne sastoji toliko u „posvješćivanju Europe o njezinoj kršćanskoj baštini, koliko u njezinu osposobljavanju za ponovnu odluku o svojoj budućnosti u susretu s osobom i porukom Isusa Krista“⁸. Apostolska pobudnica nastavlja: „Radi se o tome da se proglasi navještaj nade Europi koju je, čini se, Europa izgubila.“⁹

Crkva u svojoj cjelini (i posvećene osobe i zajednice) pozvana je nadahnućem Duha odgovoriti na „izazove“. Tako sveti Ivan Pavao II. prilikom zavarivanja rečene Sinode reče: „[...] sudionici sinodalnog susreta nisu se bojali promatrati *aktualnu stvarnost Kontinenta*, otkrivajući svjetla i sjene. Iskrsnula je vrlo jasna svijest o tome da je situacija obilježena teškim nesigurnostima na kulturalnoj, antropološkoj, etičkoj i duhovnoj razini. Isto tako pokazala se jaka volja daljnjeg prodora u tu situaciju kako bi ju interpretirali s ciljem da se uoče zadatci koji čekaju Crkvu: odatle su dobivena usmjerenja koja će lice Kristovo učiniti vidljivijim putem odlučnijeg navještaja koji je ojačan dosljednim svjedočenjem... Tako je postupno postajala sve očitija i *jača napetost prema nadi*. ...Sinodalni oci su uočili kako je neodgodivo, a možda i najteže ovoga časa pružiti Europi nadu kako bi zadobila smisao života i povijesti te ići s njome zajedno.“¹⁰

⁸ Usp. br. 2.

⁹ Usp. br. 2.

¹⁰ Ivan Pavao II., *Homilija u koncelebraciji zaključivanja Drugog specijalnog saziva Zbora Sinode*, Dokument (br. 3) od 23. listopada 1999., u: AAS 92 (2000), 179.

4. Neodgodivi izazovi za HKVRPP i posvećeni život

Već smo prikazujući stanje (barem u glavnim crtama, ali bez stanja u zajednicama posvećenog života?), djelomično naveli glavne crte „izazova“ (realizam, komunitarnost, egzistencijalnost odgovora, promišljanje razumijevanja vjere i poruka karizme), ovdje ćemo se ukratko osvrnuti na „izazove“ koje ovo stanje postavlja HKVRPP i posvećenom životu, a usko su vezani uz neodgodive pothvate u zajednicama.

4.1. Nova „kultura“ traži i novu autentičnost

„Kultura“ je jedan od važnijih oblikovnih prostora čovjeka našeg vremena, ali i mjesto ponude onih vrijednosti koje ovo vrijeme nudi. Zato se zajednice posvećenog života (i HKVRPP) moraju okrenuti ovom „mjestu“ snagom vjere i snagom karizme. Put vjere ići će po produbljenom i obnovljenom zalaganju za izrastanje današnjeg čovjeka u prostorima njegovog izrastanja, a domet vjere bit će ona mjera novosti koju samo vjera kao djelovanje božanskih zahvata može dati.

U Uvodu apostolske pobudnice *Nova evangelizacija* Sveti Otac prije nego uđe u antropološke, eklesijalne i ekumenske implikacije nove evangelizacije, upozorava Crkvu o nekim današnjim „zbunjujućim stavovima“ s obzirom na potrebu nove evangelizacije: mnogi ne provode Gospodinovu zapovijed; drugi kažu: uvjeravati druge znači zadirati u njihovu slobodu; neki pak tvrde: dovoljno je izložiti Kristov nauk i pozvati ljude da rade po svojoj savjesti ne ukazujući na obraćenje; ili oni koji kažu: dovoljno je ljudima pomoći da budu više ljudi – privrženiji vlastitoj religioznoj kulturi; neki će opet novu evangelizaciju svesti na izgradnju zajednica koje se zalažu za pravdu, slobodu, mir i solidarnost i dodaju da je moguće spasiti se bez formalnog poznavanja Krista i Crkve – navještaj nije potreban. S druge strane Papa iznosi antropološke implikacije nove evangelizacije, a one se sastoje u čovjekovoj potrebi da spozna istinu i pravu da mu se u tom pruži mogućnost; zatim, uočavanju potreba za spoznajom istine; potom u čovjekovoj svojstvenosti da druge želi učini sudionicima svojih dobara i radosti; i na koncu u razumijevanju osnovnog pokretača evangelizacije – Kristova ljubav kojom želi svim ljudima omogućiti spasenje. Kako ove antropološke implikacije, tako i one eklesijalne i ekumenske, jako se odnose na osobe i zajednice posvećenog života te ćemo ih djelomično obraditi kroz sljedeći tekst. U kontekstu, dakle, govora o odnosu evangelizacijskog poslanja posvećenih osoba i prostora čovjekova izrastanja, evidentiramo neke od temeljnih (načelnih) zahtjeva (izazova) ovih „prostora“ što ih upućuju posvećenim osobama i zajednicama koje Bog danas poziva i šalje, ali prije toga naglasak je na sljedećim velikim istinama naše stvarnosti:

- a) Velika nada je povjerena posvećenom životu i to snagom nutarnje dinamike koju taj život ima u sebi kao i u snazi karizme koju smo naslijedili od utemeljitelja;
- b) Karizma ne radi sama od sebe: bez nas ona ne postoji; traži našu slobodu i sposobnosti, našu volju i odgovornost;
- c) Nije dovoljno navoditi u susretima i mahati u javnosti što su učinili naši utemeljitelji: ne vrijedi to ponavljati u današnjem svijetu i vremenu;
- d) Potrebno je pažljivo približavanje današnjim scenarijima, izričajima, okolnostima koje su u društvu koje danas nastaje;
- e) Zajedno s ovim nastojanjima, potrebno je sačuvati i produbiti teološku radikalnost i istinu posvećenog života;
- f) Nadati se je da ćemo tim putem otkriti duboku vezu između posvećenog života i nove evangelizacije.

Nakon ovih globalnih indikacija, prijedimo na ključne zahtjeve izazova koje nam upućuje vrijeme i stanje u našim zajednicama, a tiču se osobito drukčijeg odnosa prema našoj posvećenosti i govoru u ovom vremenu i svijetu:

Prepoznavanje vlastitog mjesta i načina evangelizacije: u svojem *evangelizacijskom* poslanju, a uvijek u skladu sa zovom karizme, valja se opredijeliti za mjesta izrastanja, formacije i duhovno-ljudskog dozrijevanja koja su nam danas posve dostupna: vrtići, škole, koledži, duhovni centri, mediji, bolnice, starački domovi, mjesta ljudske patnje i napuštenosti, te druga mjesta i sredstva cjelovite čovjekove formacije i stvaranja javnog mnijenja. Udio osoba i zajednica posvećenog života u ovim „mjestima“ bit će posredovanje vrijednosti evanđeoskih savjeta (Isusova stila života među nama) kao i ponuda humanizma koji se rađa iz Govora na gori (blaženstva).

Čistoća nakane: Kako je riječ o **evanđeoskom stilu angažmana**, zazirat nam je od selekcije ponuda pod vidom „komotnosti“ ili „financijske“ dobiti. Ovo nerijetko zna biti spojeno s „privlačnošću“ prostora ili uvjeta našeg angažmana: ne smijemo zaboraviti da su upravo oni najjadniji koji nikome ne mogu ništa dati niti kome što znače, osobe koje pripadaju nama. Uostalom, i postojimo zato da bismo pronosili svijetom Isusov stil odnosa prema ljudima: to su karizme. Točno je da su svi vjernici, i svaki crkveni stalež, pozvani na oživotvorenje Isusova nauka, ali nitko kao mi nije tako izričito zadužen od Crkve da uprisutnimo Isusovu povijesnu egzistenciju danas s ciljem otkupiteljskog dohvata rubnih ljudi;

Nova autentičnost – stalnost obnove: sljedeći zahtjev koji neposredno nameće svakako je potreba „nove autentičnosti“: „stalna duhovna obnova“. Ovaj zahtjev pri vodi k svijesti kako posvećene osobe tako i zajednice, o neprestanom Gospodinovu

govoru o trajnoj potrebi nutarnje „novosti“ u osobama i u zajednicama posvećenog života. „Novost“ osoba posvećenog života ustvari je preobraženi „karakter“ oblikovan trajnim odnosom – dodirima osobe (zajednice) i Krista putem duhovne Isusove prisutnosti i zahvata Duha Svetoga. Nije, dakle, riječ o „izvanrednim fenomenima“ u našem životu, ali jest riječ o izvanrednoj snazi novog govora, svjedočenja i oblika suživota kojim potvrđujemo Isusovo obećanje: „I evo, ja sam s vama u sve dane - do svršetka svijeta“ (Mt 28, 20). Navještaj se ne iscrpljuje time što ćemo svijetu reći da je to Isus rekao; mnogo važnije je pokazati da je to tako. Zato, nema naše novosti bez ovog nezaobilaznog oblika naše promjene. Novost sebe i svojih zajednica nemojte poistovjetiti s „novim inicijativama“, nego ju darivajte u novom sadržaju evanđeoskog nauka i obliku življenja posvećenog života;

Usredotočiti se na bitno: Četvrti temeljni (načelni) zahtjev (izazov) „novosti vremena“ jest ne usitnjavati svoje prisutnosti niti ono sporedno prihvaćati kao bitno: potreba usredotočenja na bitno. Doista nam se čini da je u kontekstu suvremenog svijeta (vremena i čovjeka) najvažnija „jasnoća novosti identiteta“ posvećenih osoba i zajednica u odnosu na temeljno poslanje koje primamo snagom dara karizme: dati svjedočanstvo da smo „izuzeti“ (od svijeta) radi izuzetnih (u svijetu) koji se svrstavaju u red odbačenih: svaki oblik duhovnog i tjelesnog siromaštva, grješnosti i prezrenosti, obespravljenosti i osuđenosti pripada onima zbog kojih postojimo.

Neodgodivo je i nitko se ne može izuzeti od intenzivnog, odlučnog, poniznog i smjelog traženja objedinjenosti karizme u bitnu okosnicu duhovnog – evanđeoskog identiteta koji će se pretakati u vidljivost poslanja u Crkvi i u svijetu. Karizme postoje ako su žive. Povijest nam ne će pomoći, osim u onome da shvatimo kako je svako vrijeme zahtijevalo (izazivalo) potrebu „novoga“. Ne priliči, doista, da mi koji živimo od smisla i za smisao uprisutnjenja Isusove egzistencije danas, posvetimo svoje energije na „prelistavanje“ povijesti s ciljem da otkrijemo suvremenost karizme danas. Do tog otkrića ili ćemo doći pomno osluškujući govor dara danas u vremenu za današnjeg čovjeka, ili ćemo svoje neobnovljene, ali inventivne stavove plasirati kao izraz Božje volje i oblik povijesnog svjedočenja Isusa Krista.

Druga dimenzija ovoga „temeljnog“ izazova može se izreći prvenstvom osobe i kvalitetom odnosa. Dati svjedočanstvo suvremenom čovjeku o vrijednosti čovjeka i o potrebi „isusovskog“ odnosa prema njemu, znači da je svaki naš sugovornik „neistražena novost“ koja zahtjeva nutarnje slušanje i primjereno uvažavanje. Nije nam dopušteno „klišeizirati“ odnose s ljudima, pa ni s onima s kojima živimo. Osobito je nezrelo ako ti „kliše“ u zajednicama budu usvojeni kao modaliteti (mjerila) vrednovanja ljudi (subrača i sestara). Nažalost, život nam pokazuje da danas u zajednicama posvećenog života postoje vrlo razvijene aktivnosti „klanova“. Oni se prepoznaju, približavaju, zajedno se bore, zajedno „mjere“ i zajedno jedni druge „peru“ kako bi

pripremili daljnji opstanak te vrste unutar zajednica. Oni imaju „paušalne“ procjene i ocjene. Nisu voljni premisliti svoje stavove i tako od zajednica milosti stvaraju „čistilište“ onih koje su sami uprljali. Snaga koja ovo može promijeniti svodi se samo na jednu jedinu riječ: ljubav. Dopustiti da nas ljubav mijenja i da ona u nama stvara novu kvalitetu odnosa najprije prema članovima naših zajednica, a onda i prema ljudima okruženja. Ljubav i istina su neodvojivi. Istina je samo jedna: put ljubavi je put otkupljenja čovjeka. To je naše poslanje i mjerilo vrijednosti.

Cjelovit čovjek – cjelovita evangelizacija: već sam djelomično rekao kako je danas neophodna *sinteza* između vjere, života i kulture. Drugim riječima: našu karizmu zanima cjelovitost čovjeka, a ona se očituje upravo na ove tri razine koje se prožimaju: prije svega razina *vjere* kao neutaživi čovjekov vapaj da se nadiđe i da traje, odnosno da ne prestane; potom život kao jedino mjesto punog ostvarenja čovjeka i njegove spoznaje o novosti ponude Isusa Krista; i na koncu *kultura* kao „hranilište“ ljudskog života kojemu je dostupna ona hrana koju mu nude oni koji ju proizvode i u nju vjeruju.

Stoga, cjelovita evangelizacija (djelovanjem pokazivati lice Isusovo), koja treba doći od posvećenih osoba i zajednica možda je pravi naziv najjačeg izazova što ga ovo vrijeme i ovaj čovjek trebaju.

4. 2. Izazov prikladne i neodgodive izgradnje osoba i zajednica posvećenog života

Ovdje bih izdvojio neke elemente kao ponudu svim našim zajednicama ukoliko osjećaju određenu „bolest“ na tom području.

Prikladnost osoba i prikladna formacija – Neodgodivo je da osobe koje dolaze u naše zajednice prođu određeno vrednovanje koje će jamčiti da su osobe prikladne za posvećeni život. Nakon što se dogodila prosudba, potrebno je te osobe uvoditi u posvećeni život te ponuditi im adekvatnu teološko-duhovnu formaciju. Ovo podrazumijeva prije svega *uravnoteženost* pridošlih osoba, njihova *motivacija* dolaska (samo ljubav prema Bogu dostatan je motiv takvih odluka), njihova *otvorenost* poučljivosti, važnost onih *drugih* s kojima će dotična osoba živjeti, adekvatnost stila života koji postoji u zajednici (osoba treba u taj život ući, jer to je jedino mjesto njezina izrastanja – *realizam* pristupa), njezina *sposobnost* razumijevanja Crkve i vremena. Sve se to velikim dijelom ima događati u zajednicama, zato je neizbježna revizija zajednica pod ovim aspektom – sposobnost zajednica da tako formiraju: zajednica odgajateljica.

Stvaranje ozračja vedrine i optimizma. Zadovoljstvo u pozivu unutar zajednica očituje se kroz vedrinu osoba i odražava, bez obzira kakve krize bile, njihovu oslonjenost na Gospodina. Riječ je o dinamiziranju snage koju nosi eshatološki

sadržaj našega poziva i teologalna krepost nade. Naglasak staviti na *vrhunaravnu* težinu dolaska i formacije: pozvanost, posvećenost, poslanost. Nerijetko su zajednice opterećene negativnim nabojima (zbog bolesti, starosti, bezvoljnosti – duhovno-teološki osmisliti ova stanja). Ozračje vedrine dolazi *iznutra*, iz svijesti da je osoba u trajnoj komunikaciji s Bogom izvorom njezinih „zdravih“ stanja. Posvetiti se važnosti nutarnjeg boravka (sebe i Boga).

Neodgodiv je **prijelaz od „zajedništva-klana“ na zajednicu-obitelj**. Razdor u zajednicama ustvari je praznina ljubavi nastala oživljavanjem „klanova“: tko s kime. Kriterij postaje simpatija koja unutar klana postaje slijepa, a izvan njega ima savršenu dioptriju, osobito s obzirom na zapažanje i potenciranje nedostataka onih „drugih“. Odgovorne osobe u zajednicama moraju doista postati žurno i definitivno svjesne ove strašne bolesti većine današnjih zajednica i odlučno poduzeti mjere i učiniti poteze za njezinu iskorijenjenost. Ovdje nema i ne može biti obzira, iako ništa ne treba činiti bez razumijevanja i ljubavi. Najgore bi bilo kad bi odgovorne osobe same bile izvor i nositelj ovog „klanskog“ pristupa zajednici.

Autentičnost i potreba autoriteta. Može se učiniti izlišnim naglasak na potrebu autoriteta. Iako je ustvari naglasak na ispravnoj prisutnosti autoriteta u zajednici, ipak ne smije se podcijeniti „potreba“ autoriteta u zajednici. Ma koliko mi nastojali „demokratizirati“ službu autoriteta, ona u Crkvi uvijek stoji na korijenu vjere. Potreban je odgovor za to. Nedostatak autoriteta dovodi u pitanje narav zajednice i njezin vrhunaravni karakter. Jedno je narav autoriteta, a drugo je vršenje autoriteta. Ali, on mora postojati. Autoritet nije „sa svima biti dobro“, nego činiti da svi budu dobro. Ovakav pristup traži s jedne strane duhovnu svijest služenja, s druge strane odlučnost u promicanju dobra.

Restrukturiranje zajednica. Iako bi ova primjedba trebala ići u tzv. „mjestu izazova“, ipak ju kratko obrađujem ovdje, jer je nasušna potreba nutarnjeg i vanjskog zajedništva osoba koje tvore zajednicu kao mjesto oblikovanja drugih. Čini mi se važnim skrenuti pozornost na „broj“ osoba u zajednici te u vezi s tim uočiti potrebu restrukturiranja zajednica kako bi one mogle biti zajednice: sestre koje se mogu upoznati, prihvatiti, voljeti, pomagati i svjedočiti. Ne može jedna sestra ili dvije sestre tvoriti zajednicu i očekivati komunitarno dozrijevanje osobe.

I na kraju, veliki savjet svete Terezije Avilske, graditeljice zajednica, jest posvetiti svu pozornost na **duhovnu crtu osoba i humanizirani stil života zajednica**: naime, nadnaravna pripadnost zajednica Gospodinu i Crkvi, eklezijalni smisao zajednica, kristovski identitet (po pozvanosti, po druženju, po poslanju), temeljna je stvarnost naše pozvanosti. Ali, ta pozvanost nije hendikep naše čovječnosti. Zato nam Terezija savjetuje razvitak ljudskih kreposti i darova: ljupkost u odnosima; osoba je važnija od posla; važnost rada koji izgrađuje; radosna pripadnost zajednici; jednakost osoba i međusobna upućenost jednih na druge.

Zaključna misao

Svjestan sam da ovaj prikaz ni izdaleka nije ono što su i kakve su naše zajednice, osobito u svojem pozitivnom aspektu. Znam da je moglo biti i bolje i drukčije.

Uvjeran sam da bi iznad svega trebalo posvetiti pozornost istraživanju onog pozitivnog u našim zajednicama što može biti temelj i snaga za nove pothvate i inicijative u takvom našem vremenu. Jako sam uvjeren da svaka zajednica ima svoje živo „blago“, makar i „zakopano“, i ona će ga otkopati kada Gospodar dođe zatražiti račun o svojem daru. Možda je mudro ne čekati taj čas, ali za Gospodina vrijeme nije mjerilo vrijednosti uloga, jer jednako plaća i one od prvog sata kao i one od posljednjega. Pitanje je naše odgovornosti prema daru, jer ništa nam nije darovano za pomno čuvanje, nego za sijanje. Dobro je pratiti vrijeme i zaključiti je li čas da se dar posije kako bi urodio plodom za Crkvu i svijet našega vremena. Uvjeran sam da će HKVRPP naći duhovne smjelosti, ljudske razboritosti i božanske milosti te shodno svojim statutarnim obvezama, potrebi Crkve, vremena i govora karizme, znati biti i djelovati u skladu sa svojim smislom i ovlastima danas.

S obzirom na očekivanu perspektivu HKVRPP od ovoga predavanja, a riječ je o njezinoj budućnosti, primjećujem dvije nezaobilaznice. Prva je: Konferencija po svojoj „svrsi“, o kojoj smo govorili u prvom dijelu ovog izlaganja, dijeli sudbinu osoba i zajednica posvećenog života te je u tom segmentu njezina budućnost bitno uvjetovana budućnošću ovih subjekata; druga je: Konferencija po svojoj drugoj odnošnjici, odnos sa Svetom Stolicom i HBK, dijelit će sudbinu Crkve u ovom vremenu i konkretnom društvu. Svi pokazatelji koji proizlaze iz ocrtanog stanja u našem izlaganju govore da će Konferencija morati staviti u međuodnos nekoliko načela koja se odnose na prisutnost i djelovanje Crkve putem njezinih strukturalnih organizama (Kongregacije i Biskupske konferencije) i same Konferencije: zajednička briga za novu evangelizaciju; izdiferencirana ponuda snage vlastite karizme za redovite i krizne prilike mjesne Crkve; jači osjećaj solidarnosti na području socijalnih i karitativnih potreba Crkve; promišljeniji pristup formiranju javnog mnijenja i kulture putem raznih prikladnih medijacija: učilišta, škole, sirotišta, napušteni, ovisnici (ako već ne će moći udovoljiti osobljem na ove potrebe, onda barem po prenamjeni svojih objekata), sredstva javnog komuniciranja itd.

Optimističan pristup svemu već je dio obavljenog posla. Možemo ako hoćemo. Hoćemo jer smo za to pozvani i poslani. Na slavu Božju.